Eerste Kamer der Staten-Generaal **I**

Vergaderjaar 2026-2027

37 020 B Vaststelling van de begrotingsstaat van het gemeentefonds voor het jaar 2027

37 020 C Vaststelling van de begrotingsstaat van het provinciefonds voor het jaar 2027

C[1] **BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES**

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 november 2026

Met de Kamerbrief van 25 september heb ik uw Kamer geschetst welke stappen ik zet om de balans tussen ambities, taken, middelen en uitvoeringskracht op het bestaande takenpakket van medeoverheden nader in kaart te brengen. Deze stappen zijn nodig om waar nodig de balans op bestaande taken te herstellen en daarmee ook tot een gebalanceerd geheel te komen. De stappen hebben ook nadrukkelijk als doel om uw Kamer beter in positie te brengen om te kunnen beoordelen of de middelen in het gemeente- en provinciefonds toereikend zijn om de gemeentelijke dan wel provinciale taken uit te kunnen voeren. Genoemde brief is een eerste stap richting een structurele agenda, waarbij het Rijk en medeoverheden werken aan het beter in beeld brengen van het takenpakket van medeoverheden, het beter voeren van het gesprek over de balans en de wijze waarop taken hierbij worden ingevuld. Vervolgens kan dit vragen om het treffen van maatregelen om de balans te herstellen of beter te borgen.

Afgelopen zomer is een onderzoek gestart naar het in kaart brengen van het takenpakket van gemeenten en provincies. Dit overzicht moet helderheid verschaffen over de omvang van het takenpakket, de sturingsmogelijkheden en de mate van beleidsvrijheid die medeoverheden hierin hebben. Hierbij gaat ook aandacht uit naar de wijze waarop de sturingsmogelijkheden en de beleidsvrijheid zich over de tijd hebben ontwikkeld en de verschillen die er tussen individuele gemeenten of provincies kunnen bestaan.

In de bijlage vindt u de tussenuitkomst van het onderzoek, welke ik in mijn brief van 25 september heb toegezegd. De basis ervan is Informatie voor Derden (Iv3), het informatiesysteem waarmee gemeenten en provincies financiële data aanleveren aan het CBS. Decentrale overheden leveren baten en lasten aan in een vast stramien, verdeeld over een aantal taakvelden die het gehele gamma van gemeentelijke en provinciale activiteiten bestrijken. Op basis van een brede inventarisatie van relevante wet- en regelgeving is per Iv3-taakveld een beschrijving gegeven van de activiteiten die onder dat taakveld vallen en de relevante wet- en regelgeving nu en in 2021. Het overzicht is afgestemd met departementen en de VNG en het IPO.

Het overzicht is een eerste stap. Het biedt een eerste weergave van het takenpakket van gemeenten en provincies. Binnen het onderzoek wordt de komende periode verder in

[1] De letter C heeft alleen betrekking op 37 020 B.

kaart gebracht, wat de precieze taken binnen de betreffende taakvelden zijn en hoe de beleidsvrijheid en uitvoeringspraktijk vorm krijgt. Dit is nodig om uiteindelijk tot een product te komen dat uw Kamer ook inzicht gaat geven in het takenpakket gerelateerd aan de uitvoeringspraktijk. Hierbij wordt wederom nauw afgestemd met beleidsdepartementen, koepels VNG en IPO en gemeenten en provincies. Begin 2027 ontvangt uw Kamer het volledige onderzoek met daarbij per taakveld een beschrijving van de sturingsmogelijkheden en beleidsvrijheid. In het onderzoek zal ook worden geadviseerd, hoe het opgeleverde overzicht structureel kan worden bijgehouden en een rol kan spelen in het gesprek tussen overheden over de balans in algemene zin, en specifiek in het kader van de balansscans en de informatiepositie van uw Kamer.

In ieder geval kan er, gebruikmakend van Iv3-gegevens (die publiekelijk toegankelijk zijn via www.findo.nl) en het overzicht van het takenpakket van medeoverheden, beter inzicht worden geboden in de uitgavenontwikkeling van gemeenten en provincies, gekoppeld aan de wettelijke taken. Dit geldt dan voor zowel beleidsvrije als minder beleidsvrije taken. Deze informatie kan hiermee een agenderende werking hebben. Zo kan een snelle of juist achterblijvende uitgavenontwikkeling een signaal zijn om met gemeenten of provincies in gesprek te gaan om te bepalen, in hoeverre er bij een taak disbalans ontstaat of dreigt te ontstaan.

Bovenstaande informatie zal daarom in het vervolg als onderdeel van de Integraal Overzichten Financiën Gemeenten en Provincies, die uw Kamer jaarlijks in het najaar ontvangt, worden toegevoegd. Dit met als nadrukkelijk doel om ook de informatiepositie van uw Kamer te verbeteren in het beoordelen van de balans op individuele taken en de totale omvang van het fonds, in relatie tot het pakket aan autonome en medebewindstaken van gemeenten en provincies.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Pieter Heerma